

LUD

Jedynie pismo polskie w Brazylii wychodzące dwa razy na tydzień.

Wydawca: Książka Stanisław Piasecki
Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Bęben

PRENUMERATA: W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 6\$000; za przesyłką osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pozów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2-50 dolary; w Urugwaju 3 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Curitiba — Aven. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Curitiba — Caixa Postal 155 — Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: 1 raz 25, 2 razy 35, 3 razy 45, 4 razy 55 łt. d. Ogłoszenia płaci się zawsze z góry, inaczej nie umieszcza się. Ogłoszenia można płacić znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 rejsów.

W KURVITYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, Krzyżanowskiego i Księgarni Rydygiera.

O uzdrowotnieniu Brazylii.

(Dokończenie)

Na opakane stosunki zdrowotne wśród ludności Brazylii, zwrócił pierwszy uwagę w kongresie federalnym dr. Azevedo Sodré, profesor fakultetu medycznego i deputowany z Rio de Janeiro. W kongresie w roku 1917 stym oświadczył wprost: «O Brasil é um vasto hospital!». W słowach tych mieści się przesada, lecz ostatecznie po mowie tego profesora w Kongresie tak rząd związkowy jak i rządy stanowe uznały, że coś dla uzdrowotnienia Brazylii zrobić należy. I rzeczywiście zrobiono nieco, lecz niewiele dla zwalczania werminozy i malarji; zapał pierwotny ostygł i wnet znowu wszystko byłoby wróciło do dawnego zastój.

W ostatnich 5 latach dopiero podniósł głos ostrzegawczy dr. Belisario Penna przez swoje dwa niezmiernie wartościowe dzieła: «Osaneamento do Brasil» (uzdrowotnienie Brazylii) i «Amarellação e Malaria» (blednica robaczkowa i febra). Szereg bardzo przykrych prawd wygłasza w tych dziełach dr. Belisario Penna, obecnie pierwszy higienista w Brazylii.

szerezenia werminozy i febrę, a wszystko to pochodzi stąd, że wiele właścicieli ziemi i politycy zamiast pokazując zainteresowania, by naród rolniczy wyprowadzić z analfabetyzmu, aby w ten sposób mieć z kabokłów potulną, siłą roboczą i posłuszną przy wyborach narzędzie. Ze z takiego stanu rzeczy powstaje wielkie dla kraju niebezpieczeństwo (zresztą nie tylko w Brazylii) o to ci samolubni ludzie się nie pytają.

Dr. Belisario Penna pisze wprost: «Kto chce w Brazylii utrzymać się przy jakimś takim zdrowiu, to musi żyć w więkskie (skądinąd tak zdrowotne) zamienić na życie i pobyt po miastach. Życie na wsi, na kolonjach, kampach, lasach, oznacza w Brazylii (chyba środkowej i północnej Przyp Red.) zaprzadanie się obszarnikom — fazenderom, przynosi choroby jak: werminozę, malarję, zapalenie egiptskie oczu, wrzody Bauri, brunatną wodę, zakażoną ziemią niezdrówotnie mieszkanie, brak komfortu, wódkę kieszas, brak opieki lekarskiej, niedzą przygnębienie — a wszystkie to w rażącym wprost przeciwieństwie do cudownej, ogromnej i bujnej natury. W miastach zato — choć i tam suchoty (tuberkuloza), syfiliz i inne choroby dziesiątkują prole tarjat — ma się pewne środki odporne na choroby jak: czystą wodę, znośne mieszkanie, przyjemności, no iż zdumienie osobistej wolności. Brazylija, która z natury rzeczy jest krajem rolnictwa i hodowli bydła, nie posiada dostatecznej liczby rak do urawy jej nie zmierzonych obszarów, mimo to cierpi na chorobę uciekania i zbiegania do miast, co znowu aprowadzi na nas inne utrapienie pod postacią braku środków żywności, ponieważ wielu nie chce albo nie umie uprawiać roli To zbieganie ludności wiejskiej — sertanejos do miast, gdzie łatwo zdobywa się domki i kawałek gruntu, świadczy o mimowolnej chęci wydobycia się pod przewagi fazendera i o poprawie swej stopy życiowej, której na prowincji nie można było osiągnąć ani sobie jej zabezpieczyć. I właśnie ci, co zbiegają do miast, są ja szczęście ci zdrowi i mniej przez choroby zgnani, gdyż posiadają jeszcze dosyć energii, aby podjąć się tego kroku ryzykownego. A na prowincji, w sertonie, na wsiach, pozostają starzy, chorzy, zubożeni, ofiary malarji, werminozy, wrzodów i t. d. Jeżeli zawczasu nie zwrócimy się do polityki uzdrowotnienia kraju i skolonizowania go, aby zachować źródła zdrowia i bytu naszego kraju, to nasza gospodarka narodowa wnet zacznie upadać a nasza niezależność ekonomiczną zagrozi poważnie niebezpieczeństwem. Obecnie kwestją najżywnotniejszą

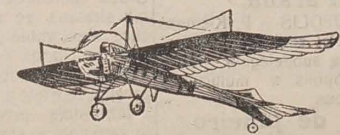
szą Brazylii jest: podnieść ludność wiejską, uczynić ją więcej produkcyjną przez parcelację ziemi, przez kolonizację, przez uzdrowotnienie i przez pomoc lekarską i higieniczną. Mała własność ziemska przykuwa człowieka do ziemi, zapala do pracy, obudza zamiłowanie do porządku i do natury, prowadzi do życia prostego lecz moralnego bez zbytków i wybryków, obudza pogód do postępu, poczucie wspólnoty, pragnienie wiedzy i uszlachetnia pracą z tego powodu, że uprawia się własną ziemią na własną korzyść. I my powinniśmy waloryzować nie produkt — wytwór, ale producenta — wytwórcę człowieka; bo z podnięciem producenta wytwórcy, produkt sam przez się zyska na wartości».

Zadziwio musi człowieka, gdy dr. Belisario Penna pisze, że w Brazylii, gdzie nawet 4 ludzi nie przypada na 1 kilometr kwadratowy — aż czterzy piątę ludności nie ma własnej ziemi ani własnego domu. I temu czarnemu zapatrywaniu się Belisaria Penny, który zna dołą ludzi leśnych — sertanejos w Brazylii, nawet w pewnej mierze dziwić się nie można. W zasadzie ten najwięcej znany obecnie higienista brazylijski mówi prawdę. Nierzadko też przeciwstawia Belisario Penna w swem dziele w ołnych kolonistów w południowej Brazylii, kaboklom i sertanejos Brazylii całej i zwłaszcza środkowej i północnej, skąd przez ważnie wziął owe 74 ilustracje do swojego dzieła Poleki, niemiecki i włoski kolonista stał now północniowych, wypełnia w pewnej mierze ideał i marzenia dr. Belisaria Penny: się dzi i pracuje na własnej ziemi, jest oświecony, zdrowy mocny, przywiązany do swej siedziby i produkuje znacznie więcej niż tubyley — kabokle i sertanejos. Jednym słowem Belisario Penna chciałby na wzór kolonistów podnieść kabokłów. Dzieła dr. Belisaria Penny załecają się same; nie dziwnego, że Directoria Geral de Instrução Publica de São Paulo polecała i rozdawała po szkołach jego dziełko: Amarellação e Malaria, by przez nie uzdrowić naród od chorób i plag, które postę i rozwój kraju hamują.

Z Brazylii.

Kurytyba.

KONSUL ZBIGNIEW MISZKE wystął z Paranagu do prezydenta Parany Afionsa Camargi następujący telegram pożegnałny: «Opuszczając Parane, wywożę najlepsze z niej wspomnienia i Waszej Ekseelencji serdecznie dziękuję za tak wielką życzliwość i uprzejmość Niech p. Prezydent przyjmie z mej strony najszersze życzenia pomyślności

Lotnicy polscy wyruszają na zdobycie Atlantyku!

Paryz, 1-go lipca. — Lotnicy polscy, majorowie Idzikowski i Kubala oświadczyli dzisiaj przedstawicielom prasy na lotnisku Le Bourget pod Paryzem, że w najbliższy wtorek lub środę wyruszą się do przelotu Paryz — Nowy Jork przez Ocean Atlantycki w kierunku na wyspy Azory, samolotem — dwupłatowcem fabrykacji francuskiej o sile 600 koni.

Le Bourget, 2-go lipca. — Lotnicy polscy Kubala i Idzikowski zakończyli dzisiaj swoje przygotowania do odlotu i załadowali na samolot «Marszałek Piłsudski» benzynę, aby już wlecieć w kierunku Nowego Jorku do Ameryki Północnej, albo zaraz zrana albo też po odebraniu wiadomości o dobrej pogodzie na Oceanie Atlantyckim. Obaj lotnicy spodziewają się, że dokonają przelotu w 48 godzinach, z krótkim opuszczeniem się na wyspach Azorskich. Rezerwoary samolotu mogą zabrać 6 tysięcy litrów benzyny.

Od Redakcji: Bohaterskim lotnikom naszym przesyłamy najgorętsze życzenia szczęśliwej przepawy do Ameryki na chwałę imienia Polskiego i naszego młodego lotnicwa, które się już może poszczycić tylu odważnymi lotnikami. Polonia amerykańska jak i przyznana nam Franoja entuzjazmują się flem bohaterskim przedsięwzięciem Polaków. Życie wielkie, życie i zwycięstwo lub śmierć we falach Oceanu. Oweś mi! niech leć szczęśliwie.

jak osobistej jak i pozdrowienia dla życzliwego mi narodu paranańskiego. — Miszke.

CENY MIĘSA poszły znowu w górę o 200 rejsów od 1-go lipca, tak że się płaci 1\$600 za kilo mięsa wołowego.

DO SENATU FEDERALNEGO zostali wybrani następujący senatorzy z Parany: dr. Marins Camargo 19,445 głosami i były prezydent Munhoz da Rocha 18,702 głosami.

KASA EMERYTALNA i Kasa sieroca Związku Nauczycieli niemieckich w Paranie wydała 30 stym ozerwa 1928-mego roku swoje roczne sprawozdanie. Dla kasy pensyjnej pozyskano 30 nowych członków a liczba ogólna dochodzi do kryu 120 członków, z tego wspierających 78 i 85 nauczycieli, którzy należą do Związku paranskiego. Dochód kasy w ostatnim roku (razem z saldem z poprzedniego roku) wynosi 25.257\$900 rocznie tylko 1.597\$800; tak że pozostaje na przyszłość saldo 23.660\$100. Zarząd dziękuję wszystkim członkom Kasy za ofiarność na cele spracowanego nauczycielstwa niemieckiego w Paranie. A u nas co?

FALSZYWE BANKNOTY 100 milrejsówki, seria C A (Nr. 63425) pojawiły się w Kurytybie. Przy przyjmowaniu pieniędzy z tej serii trzeba więc być ostrożnym.

Każdy Polak

tak dawno osiadły jak i świeżo przybyły do Brazylii, by pokonać trudności językowe i znaleźć jak najkorzystniejsze zajęcia, kupuje i zaopatruje się zaraz w następujące dzieła: **Rozmówki Polsko-Portugalskie** podane z akcentem i wymowa — cena \$8000. **Mała Gramatyka Języka Portugalskiego** dla szkół i samouków. — Cena 4\$000. **Słownik Portugalsko-Polski — Dictionario Portuguez-Polono** liczący 700 stron a obejmujący 15 tysięcy słów i wyrazów. — Cena 16\$000. **Polonia na Literatura Brasileira — Polska w Piśmiennictwie Brazylijskim**, wielkie dzieło propagandy Polski w Brazylii w języku portugalskim — zbiór najdokładniejszych wyjątków o Polsce z dzieł 88 pisarzy brazylijskich. — Cena \$8000.

Powyższe dzieła można nabyć: **W Kurytybie:** «Oświata», Avenida Jayme Reis 115, Księgarnia Rydygiera, Rua Barão do Sero Azul 6, Księgarnia Szulca, Rua Barão do Sero Azul 12-14, **W Rio de Janeiro:** Livraria Allemã, Rua Chile 7, **W São Paulo:** Livraria Edanege, Rua de São Bento 93, (Caixa 2. V). **W Porto Alegre:** W. P. Wiktor Kowalski, Rua São Pedro 778.

ZMAREY W KURYTYBIE
w przeszłym tygodniu: Elzbieta Adamska we wieku lat 84 i Salomea z Gronków Gralakowa we wieku lat 36.

P. IZDOR BRZEZIŃSKI,
były Promotor Publico z Paranagua otworzył swą kancelarię prawniczą i biuro porad przy Rua Conselheiro Barradas 1. 185. Zczyńmy powodzenia.

CANDIDO TESTA, włoski dziennikarz i pisarz, przeciwnik Mussoliniego i prawdopodobnie wygnaniec z Włoch, bawi w Kurytybie, gdzie wygłasza konferencje o przenikaniu faszyzmu do Ameryki południowej i jakie stąd wynikną skutki. Owa cynicy przyjmują Tesę tutejsze łozę wolnomularskie, które z pewnością zasmuci zapowiedzianą przez siebie konferencję: Mussolini i włoska masoneria.

Parana.

FLUVIOPOLIS — P. Klemens Za wadzi został zamianowa zastępcą subdelegata policji we Fluviopolis w municypium São Matheus.

Rio de Janeiro.

WORONOFF sławny lekarz rosyjski, odmładzający ludzi — męczyzń obrzydliwymi metodami, przybywa do Brazylii statkiem «Alcantara» na który wsiadł w Londynie 27-go czerwca.

O POPRAWIE RAS BYDŁA BRAZYLJSKIEGO zabiega skwapliwie obecny rząd. W maju i czerwcu sprowadzono z Europy 260 rasowych byków z Holandji, Niemiec, Anglii i Francji. Najwięcej egzemplarzy rozdano między stajnie rozplodowe siano- we dla polepszenia rasy bydła, by Brazylija w gospodarstwie wypasowem mogła godnie stanąć obok Argentyny i Urugwaju. Pewną liczbą rasowych byków przydzielono i lepszym hodowcom. Minister rolnictwa dr. Lyra Castro obiecuje sobie wiele po tym imporcie bydła, zwłaszcza że wynaleziono szczepionkę na tak zwaną «tristeza» — osowienie, w jakie pospolicie popada bydło europejskie po przybyciu do Brazylii.

São Paulo.

STAN SÃO PAULO stara się najwięcej o swój rozwój gospodarczy. Wskutek dzięki i rabunkowej gospodarki — niestety niemal powszechnej na każdym polu wobec bogatej natury w oątej Brazylii — uległy i rzeki paulistańskie zupełnie wyrębieniu; prostopu wyniszczono ryby. Obecnie zamysła sekretarjat rolnictwa wprowadzić do São Paulo hodowlę karpia europejskiego. Dobry początek zrobili już w Tremembé Trapiści — jeden prywatny hodowca Karpie udają i mnożą się znakomicie w wodach paulistańskich. Podobnie i Minas Gerais chce zarybnić patragiem europejskim rzeki i rzeczki gor- skie od źródeł.

EMIGRANTÓW do São Paulo przybyło od 1-go listopada 1927 roku aż do 31-go maja bieżącego roku 40.440.

kradzieży samochodów udało się wyłowić policji z São Paulo w Jundiáhy. W składach tej złodziejskiej spółki znaleziono 30 skradzionych samochodów.

Bahia

TRZY WIELKIE POŻARY wybuchły tu w dzień św. Jana Chrzciciela od ogni sztucznych i balonów świetlnych. Jeden pożar zniszczył cały rządowy skład bawetny.

Zawiązała się w Bahji spółka kolonizacyjna celem sprowadzenia z Europy kolonistów. Francisco Costa jeden ze współników układa się z rządem austriackim, by sprowadzić kolonistów — rolników, hodowców drobin i bydła.

Santa Catharina PRYWATNA KOLONIZACJA różnych przedsiębiorstw ma już ku końcowi w tym stanie. Sruba podatkowa jest tu już tak straszna, że z wszystkiego chce się dorobić pieniędzy i podatki. Obciążają też takimi podatkami przedsiębiorstwa kolonizacyjne, że wiele z nich już upadło a inne stoją przed upadkiem i to zarówno w strefie nadbrzeżnej jak w Contestado i na wysy- kach. Ziemia poszła bardzo wyso- ko, tak że załużony kolonista nie może ziemi spłacić przez długie lata. Gazety niemieckie w Santa Catharinie zapowiadają niechybny upadek spółek kolonizacyjnych, o ile rząd nie ulży w podatkach kolonizacyjch.

Rio Grande do Sul.

PORTO ALEGRE — Przed dwoma tygodniami odegrały się tu przykre sceny, niestety z emigrantami polskimi. Okretnem «Commandante Capella» przybyło tu 44 emigrantów polskich, którzy się chcieli czy mieli osiedlić pod Ereban- go. Nikt się niestety nie zajął biednymi emigrantami, którzy rozłożyli się obzem w magazyn portowym B 2. Kiedy magazyn zamknięto, to biedacy rozłożyli się na werandzie magazynu i tak przesiedzieli całą noc. Rano urządzili robotnicy portowi składkę, aby pożywić tych nieszczęśliwych; jedno dziecko prawie umierające odstawiono do szpitala. Emigranci uskarżali się gorzko na oszustów — agentów, którzy namówili ich do sprzedania majątków, aby móżd opłacić przejazd do Rio, skąd ich bezpłatnie przewieziono do P. Alegre, lecz tu rzuceno ich na pastwę losu. Po kilku dniach na koszt rządu stanowego odstawiono tych naszych nieszczęśliwych do Erechim.

(Przyp. Red. Co tylko otrzymaliśmy N. 8 «Echa polskiego» z Porto Alegre, który całą sprawę tych emigrantów przedstawia inaczej. Przedewszystkiem, ostatnia partja emigrantów to byli niemiecy z Polski, którzy z uporem nie chcieli ustuhuć dobrym rad delegatów polskich, ale słuchali tylko jakiegoś agenta niemieckiego; w końcu wyprawiono ich do Guarany. Redakcja «Echa» sprostała krzywdzące nas informacje gazety «Correio do Povo» z Porto Alegre).

W MUNICIPIUM ERECHIM kandydują z Partido Libertador

wrócił innych następująco nasi dwaj rodacy na kamarystów przy wyborach municypalnych: Stefan Tabaczynski i Adam Buyno

WYBORY MUNICYPALNE

odbędą się w tym roku aż w 55 municypjach riograndeńskich. Znak to najlepszy zupełnego uspokojenia tego stanu. Opozycja tak zwana Alliança Libertadora dawniej, a obecnie Partido Libertador która przyłączyła się obecnie do narodowej partji demokratycznej w Brazylii, wystawi we wielu miastach swoich kandydatów do wyborów.

RIO GRANDE — Rozpoczął się to poćgic opornych rekrutów których już 120 sprowadzono do koszar 9 pułku piechoty w Rio Grande.

SANTA CRUZ — Łowy na niekarynych rekrutów (jak wogóle w całym stanie) tak i tu przy- brały niewybitne rozmiary. Codziennie odstawia policja po kilku opornych do Rio Pardo. Policia obstawia pikady i wylawia ukrytych zbiegów; niektórzy chy- trze zgłosili się dobrowolnie do majora delegada de Junta de Alistamento i w ten sposób uszli kary. W kolonji Silveira Martins pochwycono i 2 kleryków ze seminarjum São Leopoldo, bo na czas nie uwolnili się z wojska.

Ze swiata.

Włochy, Ojciec święty Pius XI nie- domaga na sklerozę czyli zwap- nienie żył

Boliwja. W okręgu Valle Grande gra- suje dzuma gruozolowa, rząd nie szczędzi środków, by stłu- mić groźną epidemję

Chiny. Ołbrzymie «państwo środ- ka (swiata)» zjednoczyło się z powrotem pod względem naro- dowym po długich walkach wew- nętrznych. Bolszewizm i komu- nizm, zaszczerpony za rosyjskie pieniądze przez delegata sowie- ckiego Borodina, utopiono do- stownie w krwi komunistów i wylepiono doszczętnie tę «tru- ciznę rosyjską» w Kantonie i Hankau. Wojska zjednoczonych generałów zajęły stolicę Pekin, skąd musiał ustąpić generał Changtsolin z Mandżurji. W odwo- dzie zginął w zamachu generał Changtsolin, a syn jego został «Tu- penem» w Mandżurji. W Pekinie panuje bezwzględny ład i porządek jakoteż bezpieczeństwo dla cudzoziemców. Dyplomacja i polityka angielska zwyciężyła bolszewizm w Chinach.

St. Zjednoczone

Ameryka kroczy obecnie także na ozele bandytyzmu i zbrodniczości; wprost wierzyć się nie chce, na jakie pomysły wpadają amerykańscy bandy- ci! zwłaszcza w łożaniewem mieście Chicago. Żaden bank nie mógł tam dostatecznie za- bezpieczyć swych depozyty- wych pieniędzy przed niesły- chanie pomysłowymi rabusia- mi. Obecnie wpadli bankierzy na nowy pomysł: pod gma- chami bankowymi budują 4 metry głębokie baseny cemen-

towe, na dnie tych basenów leżą szelennie zamknięte kasy pieniężne; baseny te zatapia się zimną wodą również na 4 metry wysoko; osobno pomy- słowo dzwignie podnoszą kasy w razie potrzeby na powierzch- nię, poczem znowu się zatapia. Złodziejzaski w razie chęci rabunku musieli by mieć aparaty nurkowe, nadto pod wodą ani tlenem ani zlodziej- skimi przyrządami pracować nie można. Bankierzy w Chi- cago zacierają ręce z radości nad swoim pomysłem, lecz skąd- inąd się pytają, co też teraz poczną bandyci i co znowu wymyślą.

Meksyk.

Dnia 1-go lipca odbyły się tu wybory na nowego prezy- denta. Wielką przewagą gło- sów został wybrany znowu generał (a nie cywilny ozo- wiek) Alvaro Obregon na sześciolatec a rządy rozpo- cznie 1-go grudnia bieżącego roku. Wybory odbyły się wed- ług umowy z obecnym pre- zydentem Callesem, znanym tyranem meksykańskim. Naj- poważniejsi przeciwnicy Obre- gona, również generałowie Arnulfo Gomez i Francisco Serrano, zostali w czasie re- wolucji zeszłego roku w pa- dziczniku rostrzelani z roz- kazu Callesa, który w prostej krwawej drodze usunął prze- ciwników. Obregon zapowiada, że będzie prowadził takąsamą politykę wewnętrzną i zewnę- rzną co Calles z wyjątkiem polityki kościelnej, którą chce prędko i zadawalająco rozstrzygnąć i w tym celu już rozpoczął układy ze Stolicą Apostolską. Prześladowanie ustanie natychmiast. Mimo tego Meksyk się nie uspokoi. Przewoik Obregonowi wystę- pują robotnicy z Uniao do Trabalho i antyreleicjo- niści z grupy wielkich właścicieli ziemskich z Luiz Moro- nes ministrem handlu i przem- ystu na czele. Rozpoczną się nowe mordy przeciwników i zamachy na Obregona, który jest kreaturą Callesa. Wogóle Meksyk krwawi się na śmierć, a Stany Zjednoczone czekają spokojnie na swoją zdobycz, którą już pod względem ekono- micznym na wielu polach mają w swoim ręku.

Telegramy z Polski.

Ko wno, 29-go czerwca. — Litwa wręczyła dzisiaj delega- cji polskiej tekst układu wzaje- nego bezpieczeństwa, w którym prosi o uznanie granic (Litwy) z roku 1920-gi- łącznie z miastem Wilnem; znowu więc zostaje otwartą kwestja miasta Wilna dla ja- kiegoś przyszłego sądu.

Towarzystwo Szkoły Ludowej

MIENIA JÓZEFIA PIĘSUDSKIEGO W KURYTYBIE.
Wielki Bal i Szurasko
urządza w niedzielę dnia 8-go lipca b. r. w lokalu własnym przy ul. Colombo nr. 16 (68). Początek o godz. 2 giej po popołudniu.
CENY WEJŚĆ: Panowie 2\$500. Panie \$500.
W razie niepogody BAL zostanie odłożony do następnej niedzieli.
Zarząd.

Przedsiębiorstwo Kinematograficzne — J. Muzzillo & Filhos.

CAIXA POSTAL 534 — ADRES TELEGRAFICZNY ZILLO — CAIXA POSTAL 381

W Sobotę — Novo Rico -- Film «Metro», G. Mayer

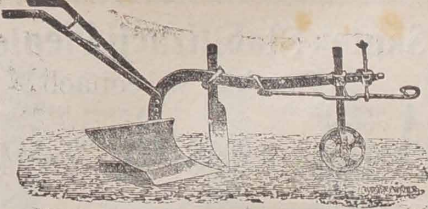
W krótkim czasie:
BEN HUR — Z Romão Norano

Niedziela -- Matinee w Republice
6 FILMÓW SENSACYJNYCH najlepszych z całego tygodnia.

O Pirata Amoroso — Śliczna sztuka.

W Niedzielę 8-go — O Pirata — First N. Pictures, P. Serrador

Wkrótce — O Corneteiro. Super «Metro» z JACKIE COO- GAN.

Koloniści! Przed zakupem przyrządów rolniczych powinniście szukać najpierw specjalnego składu gdzie są przyrządy bardzo dobre, gwarantowane, tanie i w ogóle gdzie jest wielki w nich wybór. Absolutnie nie stracili ani na czasie ani pieniądzech, udajcie się do składu:

CASA HACKRDT, CURITYBA

RUA 15 DE NOVEMBRO N 96 — Caixa p. 420

Açosmalte

Naczynia z żelaza lano, emalowane wewnątrz na szaro. Są to jedyne naczynia które opierają się niszczącej sile ognia, nawet przy smażeniu potraw

nie rozbijają się, nie pękają, ani nie kruszy się emalia.

Przygotowaniu nie przypała się ryż ani inne potrawy. Naczynia te lano z żelaza, emalowane, są z tego powodu dobre polecenia. Ze są ekonomiczne, trwałe i higieniczne. — Specjalne korzyści z użycia naszych garnków: Prędko się ogrzewają, odporne na ogień, nadają się też dla roboty, bo są tanie i trwalsze jak inne. **Garnki AÇOSMALTE są lepsze od garnków cynkowych.**

Garnki te są do nabycia we wszelkich lepszych sklepach Brazylii. **Fabrykując te garnki firma:**
Industrias Reunidas „ALBA” S. A. -- Rio
Uważajcie na zieloną markę znajdującą się w każdym garnku oraz na wybitą markę Alba znajdującą się pod dnem garnka

UWAGA!
Chcecie jakiegokolwiek porady lekarskiej lub jakie lekarstwo, udajcie się do apteki „Stelle 14” na Praça Tiradentes N 54, gdzie się rozmówicie z polskim aptekarzem

Najlepsze nasiona dostac można tylko **POLSKIM SKŁADZIE NARODNYM.** Witold Żagołowicz (Travessa Zacharias N 5 — Curitiba).

Stanisław Woźniak poszukuje Bronislawa córki Lukasz Borowiec zamieszkałego w Wiśniczowie. Poszukiwana wychodzi wraz ze swoim mężem Kazimierzem Subiszycyńskim pochodzącym z Miljowa, przy końcu roku 1927 z Polski do São Paulo w towarzystwie p. Stanisława Woźniaka. Ktoś o niej wie ściera niech zawiadomi listownie Red. „Ludu”, Caixa postal 155, Curitiba

Zima deszczowa!
parasole różnych gatunków dla mężczyzny i panien. Sombornhas bawełniane i jedwabne. Sprzedaje się po niższych cenach niż w innych sklepach.
CASA ABDO
Praça Municipal N 26 (dawniej 4)
Klinika Chirurgicalna
przy ulicy 7 de Setembro N. 69, narożnik ulicy Ratcliffe — Telefon N. 448.
Chorych miejscowych przyjmują się na stały pobyt. Nowy aparat Roegena (taio-X). Specjalność: choroby chirurgiczne, kobiece i dróg moczowych.
Dr. Antoni Rydygier

Gdzie? w składzie
CASA ABDO
Praça Municipal 26 (dawniej 4)
można nabyć po cenie 1:500 para.

Apteka Polska
Założona w roku 1877.
JOÃO VIDAL NETO
Curityba — Rua Floriano 22 — róg Mar. Teodoro — Parana — Telefon 482.

Wielki wybór w drzejgach. Produkty chemiczne. Lekarstwa nacjonalne i zagraniczne. Recepty załatwiają się szybko i z największą ostrożnością.
Konsultatorium: D-rów Moreira, Borges de Macedo i t. d.
Najlepsza apteka w mieście. Zależy się zamówienia w dzień i w nocy.
Mówi się po polsku.

ADWOKACI
Prof. Dr. Fr. B. de Azevedo Macedo
Dr. James Portugal Macedo
Dr. Jan Grabiski
Praça Tiradenes N 52 nad Księgiarnią, **CURITYBA.**

Jaka linia okrętowa jeździć do Polski? — Tylko „Chargeurs Reunis” i „Sud Atlantique”
Dlaczego? Bo tanio, szybko, luksusowo i wygodnie.

Kompanja podejmuje się sprzedaży biletów bezpośrednio do każdego miastu w Polsce i odwrotnie bilety zamada z Polski do Brazylii
PRZEDSTAWICIEL NA PARANÉ:
P. TEOFIL G. VIDAL
RUA SÃO FRANCISCO N. 60.
Podagenci i t. d. — Na okręcie TEÓMACZ POLSKI. — Opieka nad kobietami i dziećmi i t. d.
AGENCI FIRMY:
Ladislaw Bukowski, **Ponta Grossa** — Parana — Praça Barão de Guarana N 4 — Caixa postal 174.
João Szkleniarz — **Prudentópolis** — Parana — Praça 15 de Novembro 4.
Albin Piotrowski — **Ivany** — Parana.
Ludovic Hawryluk — **Iraty** — Parana.
Stanislaw Głuszczyński — **Marechal Mallet** — Parana.
João Zawadzki & Cia — **Fluvipolis** — Parana.
W. Kacprzak — **Rio Claro** — Parana.
Kórkó Rolnicze, adres Książdz Zdziebjo — **São Matheus** — Parana.
Francisco Pasternak — **Itayopolis** — **Alto Paraguassu** — Estado Santa Catharina.

Polacy Ameryki Południowej.
Jeżeli macie interesa w Polsce i n. p. a) Odszukiwanie wkladów pieniężnych, b) Regulacje sukcesowe, c) Sprzedaż majątności w Polsce, d) Załatwienie innych spraw. — a także:
Najszersze informacje handlowe, warunki eksportu—importu pomiędzy Polską a Ameryką Południową i inne handlowe pośrednictwa i informacje.
Zwróćcie się do biura „Universal” — **São Paulo** — **Rua dos Andradas 44 II and.** — **Caixa postal 3902.** — Jako że przedstawicielstwa wielu solidnych firm, agencji i innych handlowo-przemysłowych instytucji Polki. — Załatwia się sprawy solidnie i sumiennie.

\$800 Tytko! metr ze first-class pierwszej jakości, szerokości 67 cm, można nabyć w składzie:
CASA ABDO
Praça Municipal 26 (dawniej 4)
Przedsiębiorcy i Kupyki oglądajcie się w „Ludzie”.

Ziemia do sprzedania.
Na Contendzie dwa kilometrów od kościoła i szkoły jest do sprzedania 25 I pół akierów ziemi z lasem herbowym i pinorami; jest to ziemia do sadzenia i pastwisko otoczone polem drucianym i do tego porządnie zabudowana; ziemia ta leży nad snym traktem z Kurtyby do Lapy. — Najbliższe informacje u Antoniego Wojskiego w kolonii SERRINHA.

BODACY W PORTO ALEGRE!
W „Livraria do Globo”, Rua dos Andradas 272 — nabyć możecie tak drogie każdemu Polakowi dzieło: „A Polonia na Literatura Prasilieira”.

NOWY A SKUTECZNY sposób tęplenia mrowek minelrów.

Sposób ten, wynaleziony przez Niemca, polega na wytworzeniu gazu z ropy, wody i kresolinu przy pomocy specjalnie skonstruowanego aparatu, przy pomocy którego, pod ciśnieniem 3 atmosfer, wpuszcza się ten zabójczy gaz do gniazd mrowczych; — gdzie truje tak mrowki jak i ich jajka (Brot).

Ta wilgotna, do gazu podobna para (wziera się) — przenika aż do najdalszych komórek, osiada powoli, i związując ganki mrowcze, lepi wszystko i zabija, gdzie tylko osiedzi. Na podstawie doświadczeń urządzonych przezemnie w gniezdzie 3 i pół metra głębokim, przekonałem się, że ów gaz w przeciągu i minuty dociera do dolnych gniazdów. Przy innej głębokości, przekonałem się, że niezbędne jest wysokie ciśnienie i wielka ilość gazu, by mógł dotrzeć do najdalszych komórek, wypełnić je, a natrafieniem już gniazda o 40—50 komórekach leżące poniżej i ponad tymi, które są wypełnione żywnością, — spichrzami; — a w starych gniazdach natomiast można przeciętnie 60—70 komórek. Zbadano i to, że w górnych komórkach jest ich polstwo (Brot) i materiał do żywności (Brot); — jeszcze nie przeformowania; — zaś żywności już zdalniego żywienia, jest w dolnych komórkach, także i w młode pokolenie. Półki zatem ten gaz trujący nie dotrze do tych najbliższych położonych komórek, — nie wyciępi się gniazda; a mrowki zaczęta więcej nosić — kraść — niż pierwszej. Choć by nawet w tem częściowo zburzonym gnieździe zginęła królowa, — zostanie mimo to reszta mrowek, osiadłych, na miejscu, gdyż wśród nowego pokolenia (Brot) znajdują się młode królowe, które dądo

utrzymanie i rozmnażanie mrowczego rodu.

Chocąc zatem wyciępić gniazdo minelrów nowym sposobem przy pomocy owego aparatu trzeba zwłaszcza na to, by wyjścia do gniazda nie były zapchane, (obrać dni po deszczu, bo ziemia mokra s drzewi i okna są pootwierane). Przed deszczem mrowki zamykają — dostępi całkowicie lub częściowo — do unie możliwita dotarcia gazu do wszystkich komórek. Także w czasie długotrwałej suszy nie można wyciępić wszystkich tych skrobników, gdyż i wówczas drzwi częściowo zamknęto — a z drugiej strony zawilo gazu wiązka w szczeliny popękanej ziemi.

Może się jednak trafić, że mimo wszystko, ocaleje z starego, duże go gniazda 1—3 komórki. Tłumaczy się to tem: w czasie rojenia młoda królowa opuszcza stare osiedla i tworzy w całkiem odrębnych gankach — nowych, oddzielonych od starego gniazda, nową rezydencję, bez wszelakich połączeń z macierzą; albo też w bocznych gankach ocaleje 1—3 komórki dzięki temu, że dójście do nich zatarasowały sobą mrowki, uciekające przed gazem z centrum; ich więc przy gazem — tam w bocznych gankach one glna — hamują dójście gazu do najdalszych komórek. By gazy i to wrzucak, należy po 2—3 tygodniech wszystkie dobrze zbadac i jeśli dójście ocaleją mrowki, tam im ponownie zakadzić przez jakie 15 minut.

Co podnosi wartość tego nowego sposobu — wynalazku, to że niema tam żadnych dla człowieka szkodliwych substancji, sposób użycia bardzo wygodny i prosty, kosztowności użycia bardzo niewielki; — ta się opłaca w ciągu krótkiego czasu — no i radykalnie typi mrowczych i ich potomstwo. Można używać ich i ich potomstwo. Można używać ich i ich potomstwo. Można używać ich i ich potomstwo. Można używać ich i ich potomstwo.

System ten i aparat jest zarejestrowany w urzędzie patent — w Rio pod Nr. 4258 w następnym sło-

wach: «Consiste a presente invencao num sistema para matar formigas por um caldeirão, o qual em combinação com vapor de agua e outras substancias, produz vapores gasozos e humidos, e qual enche com a propria pressão os formigueiros com estes vapores».

Naśladowstwo wszelkiej zabronione — sądowo karane.
Wilhelm Wehrman, Guarany, Municipio St. Angelo das Missões, RIO GRANDE DO SUL.

Atestado — da Directoria de Terra i Coloniação. — Objecto do officio. «Certifico, que o pedido do Sr. Guilb. Wehrman, agricultor, residente na Col. Guar., 60 distrito do Municp. St. Angelo, assisti a experiencia, feita com uma machina de sua invenção, destinada a preparar e injectar um gaz, que penetrando nos formigueiros exterina completamente as formigas». — A machina inventada pelo sr. Wehrman, da qual exhibi-me uma certidão de patente concedida pelo Ministerio de Agricultura, consiste em uma pequena caldeira vertical, com agua, uma substancia de sua descoberta, que produz gazos venenosos os quozes, sob uma pressão de tres atmosferos, são injectados no formigueiro por um tubo de borracha.

Estes gazos, devido a pressão, penetram em todas as cavernas e caminhos do formigueiro, produzindo a morte rapida das formigas. A experiencia foi feita em uma casa, depois de um funcionamento de dez dias de funcionamento da machina, foi aberta uma covca de cerca de 9 metros quadrados, com 3 de profundidade, sendo encontrado o formigueiro com todas as formigas, filhos e ovos completamente mortos.

Dr. João Dahne
Chefe da Comissáo de Terras e Coloniação de Sia Rosa e Guarany.
Ciekawe rzeczy z Polski
NASZE WADY.
Pewnie mądry roduć, pisanie o naszych zaletach i wadach narodo-

wych, przytacza szereg uwag, których warto każdemu z nas nuroczyć się na pamięć.
Do głównych naszych wad zalicza: Stulzalismo i uniżoność wobec obcych, a pyśkarkowatość i arrogantność wobec swoich.

Na obcych balach i przedstawieniach Polak siedzi jak mysz pod miotłą, a na swoich i dzieje się o to, że nie uczyma. Wszystko co cudzo to dobre, a w ojskiej nie ma wartości.
Podług chałup lub szkraków mając chłupa — toś mądry jak Salomona; w spłodzie, a goły — toś głupi jak srodawa nogi.

Indywidualnie Polacy są genfuszni, a w zbiorowym życiu łapalami.
I innych choć się często między sobą kłocą, lecz na zewnątrz zjedniaci są wszystkich, wszyscy są „jednego”, a u nas — choć się cza sem jeden znajdzie, to wszystkie w gromadzie „dudy w miech».

«Wadze nie znacie, cudze chwalcie, sami nie wiecie co posiadacie».

POTRÓJNY MORDERCA I DEZERTER ZGINAŁ NIEŚLAWNA ŚMIERCIĄ NA NIEMIECKIEJ GRANICY.
Do wsi Wapiny w Poznańskim, zgłosił się Ludwik Makis, który zbiegi z wojska.
Gdy ojciec począł robić mu wymówki, syn w odpowiedzi uderzył ojca i zażądał pieniędzy. Oburzony ojciec spoliczkował wyrodnego syna. Wtedy Makis zabił ojca i brojnię Engelównę, sam zaś przyrząylich oczymach w stronę niemieckiej granicy.

W pogoni dano za nim szereg strzałow luz na granicy, na co odpowiedział również strzałami. Gdy stawil oprę żandarmom niemieckim i począł do nich strzelać, niemy poszrzelił go śmiertelnie i wydal Władzom polskim.

Makis niestrachu stracił przyłożeniu i wkrótce umarł.
Badany przed śmiercią zdołał tylko wyszeptać przed utratą przytomności: Bóg mnie ukarał za morderdowanie rodzicow i zdrajcę Oj-

czyzny! Niema dla mnie przebaczenia».

NAPAD ORŁA NA POLSKI ŚAMOLOT.

Przed kilku tygodniami na samolotu «Aerolut», prowadzony przez pilota Leonarda Sapela w drodze z Krakowa do Wiednia, rzucił się w okolicy górskiej potężny orzeł. Zderzenie było tak silne, że na metalowym skrzydle samolotu powstało lekkie wygięcie. Nieobczny orzeł ponosił śmierć. Samolot po drgnięciu powrócił do równowagi i poszybował dalej.

TRAGICZNA ŚMIERĆ CHŁOPCA WIEJSKIEGO.

Przed kilku tygodniami mieszkałowy wsi Suliszowa znaleźli w polu trupa chłopca, około lat 14-tn. Zawładomona o wypadku poljeja, udała się na miejsce wraz z lekarzem, p. Piotrowskim, który skonałował śmieć z wyłączenia i głodu. Przy chłopcu żadnych dowodów nie znalaziono, ani też niekt z wsi poznał go nie mógł. Jedynym „paszportem” chłopca był znak: „Janiak II”, wyhaftowany (czerno na bawółku pod spodem na „kolnierzniu marynarki. Blizszych szeregów o chłopcu dowiedziano się dopiero niedawno, gdy zgłosił się na posterunek w Suliszowej gospodarz wsi Rydzówek, gm. Ogrodzieniec, dopytując o swego synka. Gdy mu pokazano trupca chłopca, poznał w nim swego syna. Wtedy, słowia Według opowiadania Mudy- naka, chłopiec wyszedł z domu rzepożył tem, że odmownie je- go wyszedł zabrania go na odpust św. Stanisława do Skaly (pow. olkuskiej). Ambiny chłopiec tak to wziął do serca, że poszedł „gdzie go oczys poiosły». Kilka dni błagał po lasach i polach, unikał ludzi, aż wreszcie padł z głodu i zimna na polach suliszowskich, odległych o kilka mil od rodzinnej wioski.

WALKA WIEŚNIAKA Z ZAMASKOWANYMI BANDYTAMI.

Z Plocka donoszą: We wsi Rembowo pod Plockiem napadło czerno rekrutbrojonych bandytow w czar-nych maskach na dom wieśniaka Kaliskiego, który onegdaj otrzy-

Ziemię Kawowe

Companhia Agricola Barboza

Estação de CAMBARÁ — Estrada de Ferro São Paulo Paraná
Z początkiem miesiąca kwietnia rozpocznie się sprzedaż ziem prawdziwie kawowych, podzielonych na **LOTY 10 ALKOWE**.

Cena i warunki spłaty każdego z lotów 10 alkowych są następujące: Całość kosztuje 4800\$000, płatny w przeciągu pięciu lat. Pierwsza rata wstępna wynosi 1200\$000, po 1 roku 880\$000, 2 latach 820\$000, 3 latach 760\$000, 4 latach 700\$000 i 5 latach reszta 440\$000. O ile za gotówkę, cena lotu 10 alkowego wynosi 4000\$000. Nabyć można każdą ilość lotów. Na życzenie C-ia obowiązuje się wyrosować dwa akry lary i postawić dom drewniany 5 na 10 metrów podzielony na 4 ubiające i przybudowaną kuchnię 2 na 2 metry, za cenę gotówką 6000\$000, lub na spłaty pięcioletnią za cenę 7200\$000.

Loty te są odległe 80 kilometrów od Cambará, miasta municypalnego Komarki, połączonego z lotami drogą automobilową. Kolej żelazna São Paulo — Paraná, w swem przebiegu z Cambará aż do granicy Parazayuu, w krótkim czasie przebiega przez ziemie pomierzone na loty. Jednocześnie z początkiem sprzedaży lotów znacznie funkcjonował na miejscu **magazyn** pod ścisłą kontrolą C-ia, sprzedający towar po cenach hurtowych, z dołączeniem tylko kosztów transportu. Dla wygody i użytku nabywców, rozpoczyna też tam pracę **tartak** parowy.

WAŻNE! Chcący nabyć loty, będą mieli sposobność, każdej niedzieli **bezpłatnie** jazdy automobilbem, aż na miejsce i z powrotem do Cambará. Spieszcie Rodacy, korzystając z okazji, bażcie pierwowzmi, którzy najlepsze loty wybrali! Popyt jest wielki, a więc kto pierwazy tam lepszy.

Upoważnieni przedstawiciele **C-ia Agricola Barboza, E. Saporski & I. Szańkowski** nie pobierają od kupujących komisowego, mając też zapewnioną pól od C-ia. — Prosimy zgłaszać się do:

E. Saporski & I. Szańkowski
CAMBARÁ Estrada de Ferro S. Paulo
— Paraná.

Para tingir tecidos com resultado garantido

Polska fabryka Makaronu i Kawy
São Miguel
Gontarski & Cia.
Curitiba — Rua Iguassu N 245 — Paraná
Telefon 489 — Caixa postal 278
Poleca Rodakom swoje wyroby w najlepszym gatunku.

RESTAURACJA

Deposito Atlantica
Rua Mar. Floriano Peixoto N 38
róg Praça Carlos Gomes
Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady według życzenia klientów. Co dzień pierwszorzędnie pieczywo. Zawsze świeżo szynki Atlantica.

RESTAURACJA

Do komisarza p. p. w Łodzi sprowadzono onegdaj robotnika E. Rejera, będącego w stanie podchlumienia. Osadzony w areszcie powiesił się na klamce u drzwi. Przybyli rano policjanci w celu zwolnienia Rejera, zastali już zimną zwłokę.

RESTAURACJA

Do komisarza p. p. w Łodzi sprowadzono onegdaj robotnika E. Rejera, będącego w stanie podchlumienia. Osadzony w areszcie powiesił się na klamce u drzwi. Przybyli rano policjanci w celu zwolnienia Rejera, zastali już zimną zwłokę.

TOWARZYSTWO POLSKIE W SÃO PAULO

przy ulicy Tibirica 12.
Zapraszamy Stanowców Rodaków i ich żony na przedstawienie teatralne połączone z zabawą taneczną, które urządzamy w dniu 14-go lipca b. r. Początek o godzinie 8 wieczornych. Organizm będzie przedzielnym charakterem sceniczny z czasów wojny, pod tytułem „Bezdomna”. Dochód przeznaczony jest na szkołę.
Zarząd.

KURS PIENIĘDZY.

Dolar	84410
Lira włoska	8443
Frank francuski	3328
Angielski funt szterling	415800
Frank argentyński	33040
Frank szwajcarski	15690
Złoty polski	15100

Casa Leal

gdzie dawniej mieściła się CASA OITO.

Praca Tiradentes S — Curitiba

Nowa i nadzwyczajna znika w cenach materiałów: Xadrez, zafiru, brim, płótna bawelnianego, płótna fantazji, jedwabiu, irkolinij, rączników, szkarpetek i t. d. a to z powodu tego, że nasz główny skład (matriz) wnet zamknęliśmy. Ceny niesłychanie niskie.

Płótno estampado metr 18000
Płótno w kratki dobre, metr 8000
Płótno w kratki Jape, metr 18000
Płótno w kratki najlepsze, metr 18100
Brim, metr od 18000
Płótno bawelniane, sztuka 10 metrów 98000

KORZYSTAJCIE Z TEJ OKAZJI

Prawdziwa ZIEMIA KAWOWA

Terra rocha apurada.
Kolonizuje się ziemie pod plantację w rozmaitym rozmiarze przy samej **stacji Jayra** w cenie 400\$000 za akier. Nabywca może otrzymać ziemię w dwóch ratach płatnych w przeciągu roku bez żadnego procentu od pozostałej sumy. Klimat bardzo zdrowy. — Ziemia legalna bez żadnych intruzów. —
Wszystkiej informacji udziela Antoni Dorabiallo — Palmeira — Paraná

Do farbownia wszelkich materiałów uważa się ogólnie za najlepsze tak zwane Farby BAYER

Do farbowania wszelkich materiałów uważa się ogólnie za najlepsze tak zwane Farby BAYER

... Curituba
Rua Riachuelo 52

... Kto chce sobie zamówić Lud lub zmienić adres niech się spieszy, bo będziemy wnet urukowali nowe adresy.

Zapłacili prenumeratę Ludu 10\$000.

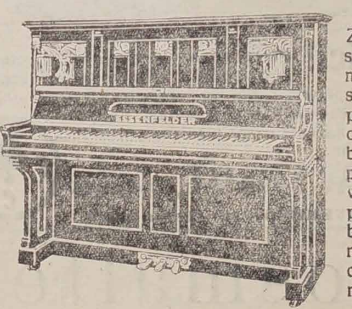
Jan Siemiński, Zygmunt Fasąg, Bolesław Szychowski, Fran. Wiśniewski, Stan. Kowalski, Andrzej Kaluzny, Piotr Zarzycki, Ignacy Andrzejewski, Marcin Narloch, Józef Dec, Stan. Kowalski, Wincenty Untzycki, Józef Koprowski, Jan Ostrowski, Józef Dozorka, Fran. Myszowski, Teodor Kurzawy, Ignacy Sądowski, Jan Dobrowski, Karol Nowacki, Jerzy Juraszek, Józef Rykowski, Fran. Firakowski, Józef Kalowski, Wład. Głowacki, Wład. Wojciechowski, Andrzej Borkowski, Jakób Szwed, Józef Selenko, Roman Augustyn, Józef Pleniak, Stan. Stefanowski, Feliks Kopytowski, Jan Rozwadowski, Leonard Pączkowski, Feliks Garbowski, Piotr Chlebowski, Fran. Romanowski, Jakób Rewaj, Wład. Zawadnicki, Marcin Balak, Michał Konicki, Stan. Kosprzynski, Jan Wiñarski, Fran. Dols, Stan. Sądowski, Ignacy Czopłinski, Józef Zembrowski, Walenty Wychoński, Fran. Fleniak, Jan Kogut, Teodor Krasinski, Fran. Koprzynski, Józef Radnik, Józef Wielecki, Michał Piotr Wiñarski, Ignacy Sądowski, Jan Ostrowski, Michał Wychoński, Jakób Juraszek, Ignacy Kamiński, Józef Dec, Stefan Burdzinski, Stan. Lis, Józef Węgrzynowski, Marcin Łukaszewski, Jan Dobrowski, Stan. Kowalski, Joachim Drodzdek, Jan Brückowski, Zygmunt Fasąg, Józef Nowacki, Antoni Błaszkowski, Marcin Narloch, Ignacy Andrzejewski, Wawrzyn "Wroblewski, Wincenty Matykiewicz, Andrzej Kaluzny, T-wo Juliana Stowackiego, Fran. Wiśniewski, Józef Koprowski, Fran. Dozorka, Andrzej Rujawa, Jan Minkowski, Piotr Zarzycki, Wład. Ciemięgowski, Jan Siemiński, Fran. Pasternak, Leonard Tyśka, Józef Rybicki, Józef Rykowski, Kazimierz Stopa, Józef Zielinski, Szczepan Barankiewicz, Ignacy Andrzejewski, Marcin Łukaszewski, Jan Siemiński, Joachim Drodzdek, Jan Wojciechowski, Ignacy Juraszek, Jan Dobrowski, Leonard Tyśka, Karol Mysłus, Józef Zielinski, Michał Wychoński, Wład. Wroblewski, Michał Juraszek, Józef Rybicki, Fran. Łąbas. C. d. n.

PUSZYKOWIANI.
Rodzajniaki są za pośrednictwem Wydziału Konsularnego przy Poselstwie

Skutek Stabilizacji Pieniężnej

Zniżka w cenach.

A wysok. 132 cm. 7 oktav 3 pedały 3:700\$
B wysok. 132 cm. 7 i 1/3 oktav 3 pedały 4:000\$
klaw. pokryte kość słoniową.
klaw. pokryte kość słoniową

Ze względu na ustalony kurs pienuiężny, trzymając się ściśle kosztów produkcji, możemy co do jakości wyrobów, zaofiarować publiczności naszej wprost wspaniałą pianina, bardzo dobrego gatunku po najniższych cenach od najtańszych pianin zagranicznych.

SPRZEDAJEMY PIANINA TAKŻE NA SPŁATY.

F. Essenfelder & Comp.

Fabrykanci pianinów.
CURITYBA — Sala wystawy: Rua 15 de Novembro N 108.

Są do nabycia:

Młyny do mielenia pszenicy, żyta, kukurydzy, ryżu, kawy, kakao i t. d.

Młyny do gniecenia kaczanów kukurydzy dla wydoła z korbą lub bez korby. Młyny te wysiła się z wszelkimi przyrządzeniami. — SERRAS TISSOT. — Prasy **revolver** do wyrobu chlebów MARSEILHA, prasy **Balancier** trasy ręczne do dachówek **Marsella**. — **Amassadores** maszyny do mieszenia żaralajna.
Żelastwo: Pły — fity do warsztatów ciestelnych, maszyny do wyrobów garnarskich, prasy wodne do filtrów, tłuki do pomp, barany wodne, żelaska do pracowania, lemiesze, części składowe do plugów, ciężarki do węg, młotkarki, sieczkarnie, maszyny stolarskie, kuznie polowe, młotki do wyłuskawania kukurydzy, piece różnego rodzaju i płyty do mch wedle zamówienia. — Odlewnia dzwonów z brzozy, łożyska do dzwonów z twardej stali itp.
Specjalne żelazne wagi do Hervra Matte 250 i 500 kilowe.

Fabryka Iguassu

Carlos Schmidlin & Cia.
Avenida Iguassu Nr. 131 — 133 — CURITYBA — Paraná
Telefon 633 — Adres telegraficzny Iguassu.

JACEK DROMLEWICZ
Lekarz-Dentysta.
Zęby sztuczne z podniebieniem i bez podniebienia w zlocie i kauczuku. Bombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu. Robota pierwszorzędna i kawa.
Curituba — Rua Riachuelo N 8

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz.
Specjalnie leczy choroby, nos i gardło. — Konsultorjum: Pharmacia Correira Rua Marechal Floriano N 22 od godziny 3-jej do 5-jej. Telefon 452. — Rezydencja: Rua Visconde de Nacar 85 — Telefon 388.

W Rio de Janeiro przez rodzinę wziętą z najznajomych następujące osoby:
Bracia Aleksander, Robert i Jan Saulit z Krzemienia na Wołyniu.
Józef Jarišch z Warszawy, urodz. 1870 w Łodzi.
Emil Hopman, poszukiwany przez żonę Adelę w Porto Alegre.
Jakób Stelmoczek, ostatnio zamieszkiwał w Copapaba.
Johannes Franz Tode, urodz. 1895 w Wilnie.
Jan Kieller syn Józefa ur. w Łodzi.
Ignacy Aleksander Bryczko, syn Józefa, lat 45.
Antoni Trojan vel Trojanowski, wyjechał z kraju 1891, miał Józefy.
Donald Guđel, ma brata Stanisława w Milwaukee, północna Ameryka.
Karol Bolesław Sierocki, urodz. 1899 w Warszawie.
Stanisława Kemperowa z Monicow, lat 25 z Łodzi.
Rodzina Nowonwskich z Łodzi, wyjechał do Brazylji 1908, mieszkałi ostatnio Colona Felciano. Rio Gr. do Sul.
Chana Gelkop, lat 50, ur. w Wilnie.
Stanisław Koźłowski, syn Karola, z Zagorza, Piotrków.
Mieczysław Cincio, ur. 1903 w Lkowie.
Jan Banasiński, syn Wicentego, urodzony 1867.
Jakób Przybylski, syn Ludwika i Marii, czyżam?
Józef Czapka, przyjechał w styczniu 1928.
Maciej Łucy, wyjechał z kraju 1926 statkiem „Croix”.
Saul Lampert.
Jan Dakowski, urodz. 1893 w Patlanowie.
Tomasz Zarycha, syn Jakóba, ur. w Bolnowie, wyjechał 1897.
Julian Krzyżński, syn Stanisława, ostatnio mieszkał w Municipio Boa Vista do Brachim Florista.
Józef Zielinski, ma zamieszkiwać w Colonia Iuby, Rio Grande do Sul.
Jan Pauliński, wyjechał z kraju 1905, mieszkał w Petropolis.
Józef Grochowski, wyjechał z kraju 1913.
Jan Kubicek, ur. 1890 w Cieszynie.
Jan Brunek z rodziną, wyjechał z kraju przed 30 laty w Tyczyn, Trembowa.
Stefan Jankowski, syn Wojciecha, urodzony 1862.
Szlama Pieprzak, ma syna Szmulę w Warszawie.

Rosa Ladenheim, zamieszkiwała w São Paulo, rua Omsdor Bueno 28.
Jan Krzyżński, mąż Marii, wyjechał z kraju 1927.
Seymour Dajczman, zamieszkiwał São Paulo, rua Duque de Caxias 38.
Janette Costa z domu Elli Reich.
Karol Bolesław Sierocki, urodzony w Warszawie, syn Wawrzynca.
Dr. Władysław Weselinski, ma zamieszkiwać w Bello Horizonte.
Ewa vel Izabella Eisenberg, rodem z Warszawy, zamieszkiwała St. Paulo, rua Grenador Fego 10.
Stanisław Dawonkowski, miał zamieszkiwać w Rio Claro, Companhia Paulista, poszukiwany przez J. Owsiaka.
Edmund Pokorzy, urodzony 1888 w Papowie Turzańskim.
Karol Cholewa, ur. 1902 w Skożcuw. Jan Piłkowski, urodzony 1862, syn Marji, wemigrował w 1908 roku.
Poszukiwani względnie każdy, kto posiada wiadomość o miejscu pobytu lub zamieszkania tych poszukiwanych czy o ich losie proszeni są porozumieć się z Wydziałem Konsularnym Poselstwa w Rio de Janeiro, rua Senador Vergueiro 197.

POLAK starszy, poważny, zasługujący na botawegożde zupanie, samotny, przebywający od 16 lat w Brazylji, poszukuje miejsca zamieszkania, dobra sarkru lub tytułu podobnego zupania. Zna się na ogrodnictwie. Zgłoszenia przyjmuje Redakcja Ludu.

30:000\$000 skradziono u jednego firmy, która miała kasy tak zwane Coffres. Coffres IDEAL w cenie 600\$ w gotrę są do nabycia przy ulicy José Loureiro 39 — Curitiba.

„Oświata” ma na składzie: **Obrazy Matki Boskiej Częstochowskiej** (Królowej Korony Polskiej) w cenie 28000, z przesyłką 28500, przy większej ilości przesyłka się opłaca.
Portrety prez. Mościckiego (dłokna rotografurowa) w cenie 68000 z przesyłką.
Mapy Polski do traktacji ryskim — Stanisława Makana (Rozmiar 82 na 99) — Cena 28000, z przesyłką 28500. (Przedzłudze można odstąpić i w selach).